

Het Duitse kiesstelsel

Achtergrond - 1 november 2005

In Duitsland worden de leden van de [Bondsdag](#) gekozen door middel van het zogenaamde *personalisiertes Verhältniswahlrecht*. Dit houdt in, dat de Duitse kiezer twee stemmen tegelijk uitbrengt. De eerste stem, de *Erststimme*, vertegenwoordigt het persoonlijke aspect van het kiesstelsel. Deze stem wordt uitgebracht op een kandidaat in het [kiesdistrict](#). De kandidaat, die in het kiesdistrict de meeste stemmen behaalt (volgens het meerderheidsprincipe), krijgt een [Direktmandat](#), waarmee hij of zij in de Bondsdag komt. Op deze manier worden 299 zetels in de Bondsdag gevuld, één afgevaardigde uit elk van de 299 kiesdistricten.

De tweede stem is op de partijlijst van een partij uit het kiesdistrict. Deze partijlijsten zijn in ieder district anders. Het resultaat van de [Zweitstimme](#) bepaalt het aantal [zetels](#) van een partij in de Bondsdag. Het aantal behaalde *Zweitstimmen* van een partij wordt gedeeld door het totaal aantal *Zweitstimmen*. Hieruit volgt het percentage van het totaal aantal zetels in de Bondsdag, dat aan de partij wordt toegewezen. Dit is het principe van de [Verhältniswahl](#). Wanneer dit percentage lager is dan 5 procent, komt de partij niet in de Bondsdag, tenzij de partij minstens drie *Direktmandate* heeft gekregen. Op deze manier kwam bijvoorbeeld de PDS in 1994 in de Bondsdag.

Er liggen nu eigenlijk twee resultaten: een partij heeft een aantal zetels toegewezen gekregen op basis van de *Zweitstimme*, en een aantal direct gekozen kandidaten (*Direktmandate*). Als een partij meer *Direktmandate* heeft, dan zetels op basis van de *Zweitstimme*, hoeft zij die zetels niet af te staan. Deze zetels worden *Überhangmandate* genoemd. De gekozen kandidaten komen gewoon in de Bondsdag. Het kan ook voorkomen, dat een partij meer *Zweitstimmen* heeft gekregen, dan *Direktmandate*. Dit betekent, dat de partij meer zetels dan kandidaten in de Bondsdag heeft. Deze zetels worden verdeeld onder de kandidaten die boven aan de landelijke lijst staan, maar geen *Direktmandat* hebben gekregen.

[Uitgebreidere informatie over het Duitse kiesstelsel vind je in het Naslagwerk.](#)

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/3835/het-duitse-kiesstelsel>